

31.1.2012

VÝROČNÍ ZPRÁVA O ČINNOSTI PORADNY ZA ROK 2011

Posláním Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy je poskytovat odbornou pomoc a poradenství lidem, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci - v psychické či sociální tísní. Poradna svou činností přispívá k utváření příznivých rodinných, partnerských a mezilidských vztahů, napomáhá rozpoznat a odstranit příčiny poškození těchto vazeb a podporuje opětovné optimální zapojení člověka do rodinného a občanského života. Individuální potřeby, vlastní vůle klientů a jejich práva jsou vždy plně respektována.

Cílem služeb, které Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy poskytuje, je podpořit člověka, který se ocitl v nepříznivé sociální situaci, v procesu začlenění nebo znovuzачlenění do přirozeného sociálního prostředí a běžného způsobu života, rozvíjet vlastní potenciál a schopnosti člověka, motivovat k samostatnému řešení problémů. Cílem poradny je umožnit lidem v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím nabízených služeb zachovat stabilitu běžného osobního, partnerského a rodinného života s využitím vlastních možností, úsilí a běžných zdrojů ve společnosti. Konečným cílem je posílit člověka natolik, aby služby poradny přestal potřebovat, nebo aby je využíval jen v nezbytně nutném rozsahu. Poskytované služby směřují k tomu, aby manželství, rodina i jednotlivec plnili optimálně svou funkci ve smyslu zásad Zákona o rodině a také svou funkci v občanském životě.

Odborné sociální poradenství (poradenství v oblastech psychologie a sociální systémy¹) je poskytováno zaměstnanci Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy osobám², které se ocitly v nepříznivé sociální situaci a jsou ohroženy sociálním vyloučením v souvislosti s rodinnou, manželskou, partnerskou nebo jinou osobní problematikou týkající se tématu mezilidských vztahů. Klient může služeb poradny využít, pokud takovou situaci osobně prožívá jako zátěžovou, nepříznivou či ohrožující a kterou není možné přechodně řešit vlastními silami. Klientem poradny se stává člověk, který projeví svůj zájem o odborné služby poradny a ústně se s odborným pracovníkem dohodne na spolupráci.

Základním principem je posilování osobních kompetencí, potenciálu, schopností a dovedností klienta tak, aby služby poradny přestal potřebovat a využívat, nemusel vyhledávat poradnu opakovaně se stejným problémem a byl schopen a motivován řešit problém samostatně. **Zásady práce v poradně jsou:** respekt individuality každého klienta, záruka mlčenlivosti, diskretnosti a ochrana sdělených informací ze strany poradny, respekt

---

¹ Poradenství v sociálních systémech poskytuje Bc. Marie Badalová, absolventka CARITAS – Vyšší odborné školy sociální Olomouc, studijní obor Charitní a sociální činnost, a také Univerzity Palackého Olomouc, studijní obor Charitativní a sociální práce. Rovněž poradenství v sociálních systémech je oprávněna poskytovat a poskytuje Mgr. Renata Musilová, která získala osvědčení o zvláštní odborné způsobilosti pro výkon činnosti na úseku sociální péče.

² V souladu s § 4 zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách v platném znění.

zásady dobrovolnosti ze strany klienta, služba je poskytována nediskriminační formou, preventivní působení na omezení rizika vzniku závislosti na službě, srozumitelnost a přehlednost s ohledem na komunikační schopnosti klienta, služba je pro klienty bezplatná.

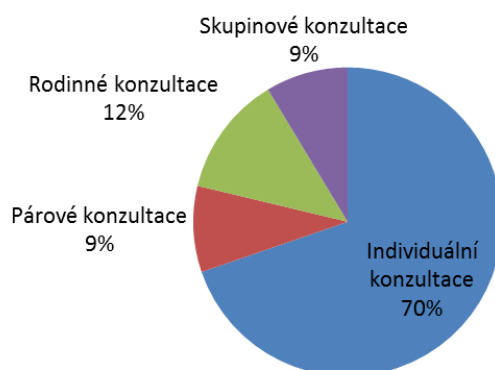
Kriteriem hodnocení dosahování stanovených cílů je rozsah a obsah odborné práce, kterou odvedli zaměstnanci poradny. Rozsah odvedené práce je měřen počtem vykázaných konzultací³, počtem řešených případů⁴ a realizací konkrétních dalších projektů.

Konzultace

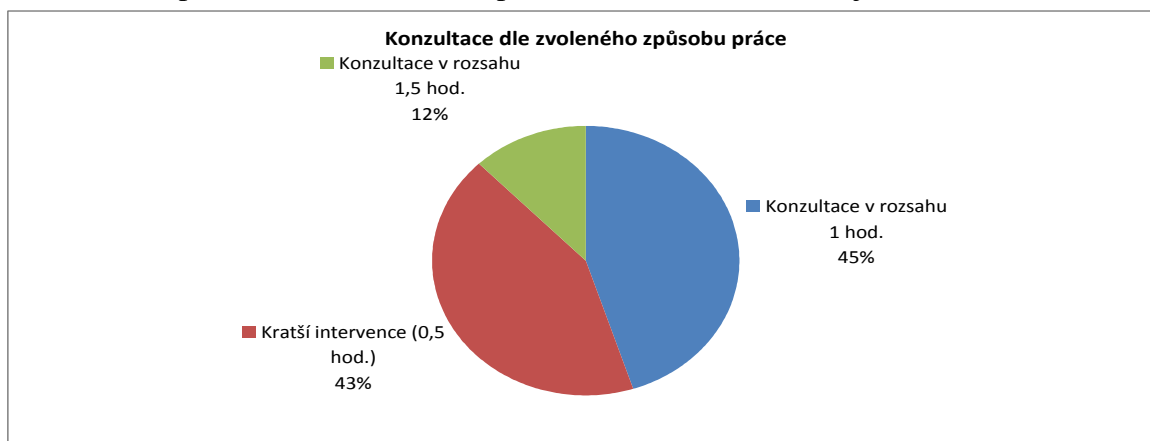
V roce 2011 bylo poskytnuto **2329** konzultací.

Podle typu poskytnutých konzultací rozdělujeme tyto na individuální, párové, rodinné a skupinové konzultace. Bylo poskytnuto **210 dyadických konzultací**, **294 rodinných konzultací**, ostatní jsou individuální a skupinové konzultace.

Konzultace dle typu

Poradce volí na různých konzultacích různý způsob práce – kratší odborné intervence v rozsahu 0,5 hodiny, poradenské individuální konzultace v rozsahu jedné hodiny či konzultace s párem, rodinou nebo skupinou v rozsahu větším než jedna celá hodina.

³ Konzultace je odborná intervence ve prospěch klienta či případu v trvání 0,5 – 1,5 hod. dle povahy řešené problematiky a zvoleného typu intervence a zvoleného způsobu práce. Zápis o každé vykázané konzultaci je uveden v konkrétní spisové dokumentaci konkrétního případu. Vše je uloženo v archivu poradny, kam mají přístup pouze odborní pracovníci poradny.

⁴ Každý případ v poradenském systému má evidenční číslo, pod kterým se skrývá jeden člověk, pár nebo celá široká rodina.

Obsahem konkrétní konzultace může být rozdílná problematika, starosti, které si klienti přejí s poradcem konzultovat. Při posuzování problému vycházíme jak ze zakázky klienta, tak ze skutečnosti, kterou poradna s klientem řeší. Během poradenského procesu může dojít ke změně zakázky a tím pádem i ke změně řešené problematiky. Pracovně máme rozdělenou problematiku na čtyři oddíly:

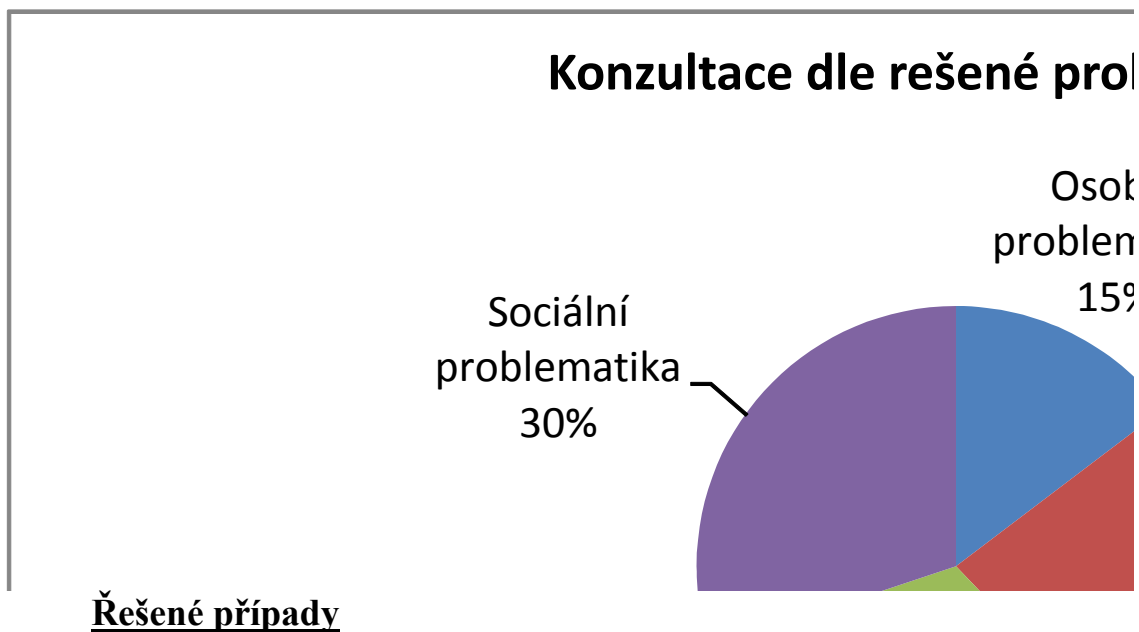
První oddíl problematiky je pod pracovním názvem OSOBNÍ. Jsou to případy, kdy řešíme problém té konkrétní osoby a pokud se problematika zároveň týká i dalších lidí, spolupráce s nimi není: možná-nutná-vhodná-požadovaná. V tomto oddílu jsou nejčastější řešené otázky s problematikou interpersonálního charakteru (výběr partnera, jednostranné citové fixace apod.), intrapersonální potíže (existenciální problémy, osamělost, hledání životní orientace atd.).

Druhý oddíl problematiky je PÁROVÁ PROBLEMATIKA (vztahová – týká se obou partnerů, spolupráce je s nimi – možná – žádoucí – nezbytná). V tomto oddílu převládá počet případů s typem problematiky – chronická krize, poruchy komunikace, odcizení, rozvodové problémy (vztahové), nevěra.

Třetí oddíl problematiky je RODINNÁ PROBLEMATIKA (týká se přímo či nepřímo vztahů mezi členy rodiny nebo vztahů rodiny s okolím). V tomto oddílu nelze vydělit převládající typ problematiky. Poměrně stejně často se tady objevuje problematika dospívajících, problémy ve vztahu rodičů a dětí, rozvodové konflikty (psychicky ohrožující děti), porozvodové spory o děti atd.

Čtvrtý oddíl problematiky je SOCIÁLNÍ PROBLEMATIKA, která obsahuje kategorie problémů, jejichž řešení se účastní poradna spolu s dalšími institucemi nebo orgány – vzhledem k jejich širšímu společenskému významu (např. náhradní rodinná péče) nebo závažnosti (např. případy týrání dětí a jiné sociální patologie). V tomto oddílu je zahrnutá problematika osvojení, problematika pěstounské péče, problematika dětí a mladistvých, přesahující hlediska subjektu i jeho rodiny (např. rozvodová mediace v zájmu dítěte), hmotná a sociální nouze, kde poradna spolupracuje se specializovanými institucemi.

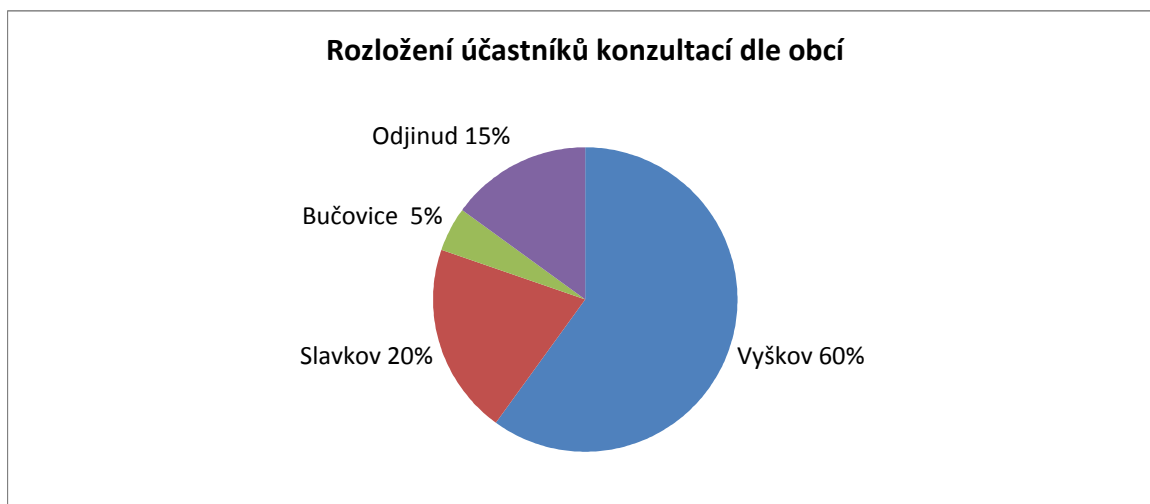
Mírně převažuje ve vykázaných konzultacích rodinná problematika. Viz následující graf:

V roce 2011 se v poradně pracovalo se **412 případy**. 195 případů bylo v roce 2011 otevřených nově, ostatní převedeny z minulého roku. Každý případ v poradenském systému má evidenční číslo, pod kterým se skrývá jeden člověk, pár nebo celá široká rodina (tj. může

být jako případ evidován jeden konkrétní klient či celý rodinný systém (rodiče, děti a další členové rodiny).

Celkový počet klientů (účastníků konzultací) je 564. Rozložení účastníků konzultací dle obcí uvádíme v následujícím grafu:

Opět, jako každý rok, se potvrdila tendence, že převážná většina klientů poradny je z města Vyškov a jeho blízkého okolí.

Další projekty

Vedle hlavní činnosti poradny, což je poskytování manželského a rodinného poradenství dle zákona o sociálních službách, realizovala poradna v roce 2011 také další **projekty, které jsou nad rámec běžné činnosti**, ale v souladu s vymezeným posláním poradny. Jednalo se o prorodinné aktivity, projekty zaměřené na sociálně-právní ochranu dětí, preventivní působení a programy dalšího vzdělávání. Realizace dalších činností poradny vychází z odborných kompetencí poradců a z pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí vydaného Krajským úřadem Jihomoravského kraje.

Jedná se o tyto činnosti poradny:

- 1) Systematická podpora ve výchově dětí a dospívajících v náhradní rodinné péči
- 2) Besedy o výchově a rodičovství
- 3) Asistovaný kontakt rodičů a jejich dětí na půdě poradny (projekt Zůstat rodičem)
- 4) Případové konference (projekt Nové cesty pomoci ohroženým rodinám)
- 5) Kazuistické semináře pro sociální pracovníce oddělení sociálně-právní ochrany dětí
- 6) Skupinové supervize balintovského typu pro pracovníky v pomáhajících profesích

7) Systematická podpora ve výchově dětí a dospívajících v náhradní rodinné péči

Od roku 2008 realizuje poradna projekt Systematická podpora ve výchově dětí a dospívajících v náhradní rodinné péči. Jedná se o preventivní projekt zaměřený na všechny státem uznávané a potvrzené formy náhradní rodinné péče (pěstounské péče včetně příbuzenecké pěstounské péče a pěstounské péče na přechodnou dobu, poručnictví, péče jiné fyzické osoby než rodiče, osvojení), přičemž usilujeme o minimalizaci důsledků traumatizujících raných zážitků dětí, zdravý psychosociální vývoj dětí, prevenci sociálně-patologických jevů a patologických vzorců chování a celkovou stabilizaci náhradních rodin a

děti v nich vyrůstajících tak, aby se tyto děti a dospívající mohli postupně osamostatnit a začlenit do života dospělých.

Tato služba poradny zahrnuje

- výchovné poradenství poskytované rodinám, v nichž vyrůstají děti v některé z forem náhradní rodinné péče;
- pravidelné kontroly průběhu pěstounské péče, čímž zajišťujeme psychologickou péči o tyto rodiny po dobu než dítě dosáhne zletilosti;
- psychologické vyšetření žadatelů o náhradní rodinnou péči na základě žádosti soudu nebo orgánu sociálně-právní ochrany;
- a v neposlední řadě také semináře náhradní rodinné péče, což jsou celodenní setkání náhradních rodičů a dětí na půdě poradny, která se konají dvakrát do roka a vždy nabízejí nejen určité téma k získání nových poznatků a inspirací ze strany psychologů, ale také prostor pro diskuzi a sdílení zkušeností pěstounů mezi sebou.

Projekt je podporovaný Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR a opakovaně získal finanční dotaci z odboru Rodina a ochrana práv dětí.

1) Besedy o výchově a rodičovství

Cyklus besed o výchově a rodičovství pořádá Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy ve Vyškově od roku 2009. Cílem projektu je preventivně působit v oblasti sociálně-patologických jevů, pomáhat rodičům zvládat jejich rodičovskou úlohu.

V roce 2011 stejně jako v letech předešlých proběhlo 12 besed určených pro širokou veřejnost. Tato aktivita byla realizována v období od září do prosince, každý týden stejný všední den v podvečer. V rolích moderátorů besed se střídaly tři psycholožky poradny a jedna její sociální pracovnice. Tematicky byly besedy zaměřeny na otázky komunikace v rodině, výchovného působení na děti i na zvládání zátěžových situací, se kterými se rodiny běžně setkávají. Velký prostor je věnován diskusím a také dotazům účastníků. Zájemci měli možnost se účastnit celého cyklu nebo si vybrat třeba jen jeden konkrétní blok, který byl pro zájemce aktuální či zajímavý.

Projekt byl podpořen Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR, získal finanční dotaci z odboru Rodina a ochrana práv dětí.

2) Asistovaný kontakt rodičů a jejich dětí na půdě poradny (projekt Zůstat rodičem)

Zkušenost s rozvodovou problematikou (narůstající počet případů, kdy děti jsou ohroženy ztrátou kontaktu s jedním z rodičů, vývojem syndromu odvrženého rodiče, ztrátou kontaktu se sourozenci), zájem ze strany pracovníků z OSPOD a soudu vedl pracovníce poradny k myšlence zpracovat a nabídnout nový projekt – asistenci při problematických kontaktech rodičů a jejich dětí. V roce 2011 proběhla pilotní fáze projektu. Asistovaný kontakt dětí s rodiči je možné realizovat po vzájemné dohodě rodičů a klíčového pracovníka v poradně, na doporučení sociální pracovnice či na základě usnesení soudu. Pracovníci poradny se ujistili o smysluplnosti této práce a předložili projekt se žádostí o dotaci na rok 2012 Ministerstvu práce a sociálních věcí, odboru Rodina a ochrana práv dětí.

Základní myšlenkou, která provází celý projekt, je prevence rozvoje nežádoucích procesů odcizení nebo zavržení některého z rodičů a jejich důsledkům (výchovné problémy, sociálně nepřijatelné vzorce chování, konflikty se zákonem), myšlenkou, že s rozpadem partnerské dvojice nekončí jejich vztahy rodič - dítě, nekončí ani vazba dětí na obě strany širší

rodiny, fungování takových vazeb je přirozenou potřebou děti důležitou pro zdravý vývoj identity.

3) Případové konference (projekt Nové cesty pomoci ohroženým rodinám)

Projektem Nové cesty pomoci ohroženým rodinám zavádí odborní zaměstnanci poradny novou metodu práce v případech dysfunkčních rodin, s nimiž pracují různí pomáhající odborníci. V průběhu mnohaleté praxe poradny se osvědčilo propojit spolupráci s ohroženou rodinou a spolupráci s pracovníky různých institucí, na které se rodina obrátila. Případová konference je odborná diskuse zainteresovaných subjektů nad konkrétním případem a klade si za cíl sjednotit pomoc rodině, motivovat členy rodiny k aktivnímu přístupu, plánovat potřebné změny ve fungování rodin, kde je ohrožen zdravý psychosociální vývoj nezletilých. Projekt je založen na mezioborové spolupráci všech zaangażovaných odborníků a díky tomu zefektivňuje spolupráci různých subjektů, koordinuje spolupráci různých do řešení zapojených institucí a eliminuje nesprávné či zdvojené postupy. Účast rodiny či pouze rodičů umožňuje řešení situace na partnerské úrovni. Důraz je kladen na zvyšování kompetencí klienta a jeho schopnosti převzít iniciativu v řešení problému, na posílení rodinných vazeb a soudržnosti.

Projekt byl podpořen Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR a získal na rok 2011 finanční dotaci z odboru Rodina a ochrana práv dětí.

4) Kazuistické semináře pro sociální pracovníce oddělení sociálně-právní ochrany dětí

Pravidelně od roku 2004 pořádá poradna kazuistické semináře pro sociální pracovníce, které jsou činné v oblasti sociálně-právní ochrany. Kazuistické semináře obnášejí skupinovou práci nad konkrétními případy rodin a dětí, které spadají do působnosti oddělení sociálně-právní ochrany dle vymezení Zákona č. 359/1999 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Na kazuistických seminářích jsou konzultovány případy z praxe, jež sociální pracovníce vnímají jako nesnadné v kontaktu s klienty, komplikované z hlediska dalšího postupu nebo vzbuzující jiné otázky profesionálního přístupu. Sociální pracovníce tak mají příležitost nahlédnout na svoji práci v kontextu zkušeností svých kolegyň z oddělení sociálně-právní ochrany na jiných obcích a psychologů poradny, kteří se v této oblasti angažují na základě pověření vydaného Krajským úřadem Jihomoravského kraje. Semináře mají veškeré atributy supervize sociální práce (podpůrná, edukativní, normativní), vede je pracovníce s akreditací supervizora.

5) Skupinové supervize balintovského typu pro pracovníky v pomáhajících profesích

Jedná se o fakultativní činnost poradny, která je realizována od roku 2010. Nabídka skupinové supervize je určena pro sociální pracovníky a pracovníky v sociálních službách, kteří jsou v přímém kontaktu s klienty a hledají nejvhodnější přístupy ke klientovi a jeho situaci. Pracuje se s konkrétními případy z praxe účastníků ve skupině tří až deseti účastníků. Skupinová supervize s balintovskými rysy je určena k udržení a rozvoji profesních dovedností pracovníků v pomáhajících profesích a je rovněž účinným prostředkem prevence syndromu vyhoření. Je vhodná zejména pro sociální pracovníky z různých oblastí (sociálně-právní ochrana, oblast péče o klienty s handicapem, seniory apod.) a bývá účastníky vnímána jako velmi bezpečná a přínosná jak ve vztahu ke klientům, tak z hlediska osobní zralosti a kvalit pracovníka. Zkušenost s tímto typem práce se během roku 2011 dostatečně neosvědčila, přesto, že v okresním městě tato nabídka byla a je ojedinělá.

Další činnost poradny

Poradna vlastní webové stránky, existence stránek umožňuje psychologům nabízet internetové poradenství. Internetové poradenství využívají jak občané Vyškova, tak i lidé z jiných koutů republiky. Návštěvnost stránek nás opakovaně ujišťuje ve správném odhadu, že informace o službách poradny na internetu slouží jako vynikající prezentace činnosti poradny. V roce 2011 proběhla částečná aktualizace stránek, na stránkách jsou vždy umístěny informace o aktuálních nabídkách ze strany poradny pro veřejnost, je tam rovněž hodnotící dotazník.

Odborní pracovníci poradny jsou členy AMRP ČR (Asociace manželských a rodinných poradců). Zaměstnanci se dle možností zúčastňují akcí organizovaných AMRP. Mgr. Kočárová je ve výboru oblastního sdružení AMRP a rovněž je členem Stavovské rady AMRP.

Mgr. Renata Musilová je nadále členkou **Komise sociálně právní ochrany dětí při MÚ ve Vyškově a ve Slavkově.**

Hodnocení, kontrola činnosti probíhá jak s pomocí anonymně vyplněných hodnotících dotazníků (na webu či v papírové podobě v čekárně poradny), tak prostřednictvím zpětných vazeb po ukončení konkrétních akcí. Odborná práce je pravidelně supervidována a to v systému externí a interní supervize.

Financování, hospodaření

Existence poradny jako součásti neziskové organizace určuje způsob financování její činnosti. Financování je zajištěno vícezdrojově. Hlavním zdrojem je MPSV, která podporuje hlavní činnost odborné sociální poradenství (konkrétně manželské a rodinné poradenství) jako jednu ze sociálních služeb. Realizaci dalších projektů podporuje jiný odbor MPSV – Rodina a ochrana práv dětí.

Na veškerou činnost poradny přispělo hlavně město Vyškov a částečně také MÚ Slavkov u Brna.

Závěr

Rodinná poradna ve Vyškově nadále plnila své poslání – dle individuálních potřeb a vlastní vůle klientů a s plným respektem jejich práv poskytovala odbornou pomoc a poradenství lidem, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci – v psychické či sociální tísní. Poradna přispívala svou činností k utváření příznivých rodinných, partnerských a mezilidských vztahů, napomáhala rozpoznávat a odstraňovat příčiny poškození těchto vazeb a podporovala opětovné optimální zapojení člověka do rodinného a občanského života.

Hlavním úkolem do následujícího období zůstává nadále poskytovat odbornou pomoc rodinám, párům a jednotlivcům v nepříznivé sociální situaci, pomáhat lidem, kteří dočasně nebo trvale nejsou schopni řešit svoji nepříznivou sociální situaci, poskytovat krizovou pomoc osobám, které se ocitnou v ohrožení života či zdraví a momentálně nemohou řešit situaci vlastními silami. Poradenské služby budeme poskytovat v souladu se stanovenými minimálními standardy služeb a chceme udržet nastolený vysoký standard poradenské služby.

Poradna se bude nadále věnovat prevenci různých druhů sociální patologie, prarodinným aktivitám. Nabídne formou přednášek a následujících diskuzí uživatelům možnost získat nové informace a zkušenosti, týkající se zdravého rodinného fungování, informace o rizicích a potenciálních potížích, které se v současné české rodině objevují.

Nadále bude poradna spolupracovat s rodinami, kde vyrůstají děti v náhradní rodinné péči – poskytne takovým rodinám prostor k setkávání se, sdílení svých zkušeností, radostí a starostí, formou výchovného poradenství poskytne systematickou podporu ve výchově dětí a dospívajících v náhradní rodinné péči. Nadále bude realizovat projekt určený zavádění nové metody sociální práce – případových konferencí.

Strategickými cíli do roku 2012 je realizace stávajících projektů a oficiální zahájení projektu dalšího - Asistovaný kontakt rodičů a jejich dětí na půdě poradny (projekt Zůstat rodičem, který byl pilotně ověřen v roce 2011).

Zpracovala:

Mgr. Virginia Kočárová

vedoucí poradny

Mgr. Zdeněk Leznar

ředitel Centra sociálních služeb Vyškov, o.p.s.